

OCAK 2023

Rehberlik

FMV İSPARTAKULE İŞIK İLKÖĞRETİM KURUMU
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA BÖLÜMÜ BÜLTENİ

BİRLİKTE

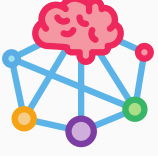
ÖĞRENME

YOLCULUĞU

 İSPARTAKULE İŞIK İLKÖĞRETİM KURUMU

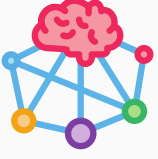
FMV
FEYZİYE
MEKTEPLERİ
VAKFI • 1885 •

Birlikte Öğrenme Yolculuğu

Yoğun bir eğitim dönemini geride bırakıyoruz. Yarıyıl tatili öğrenciler için, başta dinlenme; gelişimlerini sürdürme; eksiklerini tamamlayabilme ve aile ile birlikte zaman geçirme olanakları veren bir zaman dilimidir. Bu yazımızda, öğrenme süreçlerinde rol oynayan bilişsel fonksiyonların üzerinde durup bu fonksiyonların gelişimi için bazı önerilere yer verdik. Bu öneriler yalnızca sömestr süresinde değil, öğrencilerin akademik hayatlarının tamamında katkı sağlayacak başlıklardan oluşmaktadır.

Öğrenme süreçlerinde rol oynayan bilişsel fonksiyonları geliştirmek ve bilişsel işlemlerdeki performansı arttırmak amacıyla PASS teorisi geliştirilmiştir. Pass teorisi beyin fonksiyonlarını açıklamak üzere yapılan çalışmalara dayanmaktadır. Bu teoriye göre insanın bilişsel aktiviteleri dört parçadan oluşur. Bu parçalar, "Planlama" (planning), "Dikkat" (attention), "Eşzamanlılık" (simultaneous) ve "Ardıllık" (successive) bilişsel işlemlerden oluşmaktadır ve adını da bu işlemlerin İngilizce karşılıklarının baş harflerinden almaktadır. Bu dört bilişsel işlem kısaca şöyle tanımlanmaktadır: Planlama, bireyin problemlere ilişkin çözümleri seçtiği ve uyguladığı zihinsel bir işlemdir. Dikkat, bireyi belirli uyarıcılar üzerinde seçici bir biçimde odaklayan ve diğer uyarıcılara da tepkiyi engellemeyi içeren zihinsel bir işlemdir. Eşzamanlılık, bireyin ayrı uyarınları tek bir bütün halinde birleştirdiği zihinsel işlemlerdir. Ardıllık ise uyarınları zincire benzer bir biçimde ve özel bir sıra haline getiren zihinsel işlemler olarak tanımlanmaktadır.

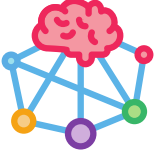

Birlikte Öğrenme Yolculuğu

Örneğin; okuma yazmanın ilk evresindeki bir çocuk bu işlevlerin tamamını kullanabilir. Çocuk ne okuyacağına karar verdiğinde, ilk sayfanın bulunmasında ve kelimelerin çözülmesinde "Planlama"; bu okuma işlemi sırasında dikkat dağıtıcı etkilerin göz ardı edilmesi ve uygun uyarıcıya odaklanabilmek için "Dikkat"; cümlelerin bir bütün olarak görülmesinde "Eşzamanlılık"; harflerin sıralanışını çözmek, olayların dizilimi ya da anlamına dayanan bilgileri kavramak için ise "Ardıllık" alanı kullanır. PASS alanlarının hepsi bir arada çalışır, ancak herhangi bir zamanda, her birinin özel amaçlara ulaşmada yaptığı katkıda değişiklikler olabilir. Bir kelime bilinmiyorsa çocuk kelimeyi fonetik olarak çözebilir. Eğer bu işe yaramazsa kelimeyi harfler bütünü ya da grubu olarak görmeyi deneyebilir. Bu yüzden, okuma işlemi boyunca yazılı kelimelerden anlam elde etmek için farklı zamanlarda farklı işlemler kullanılmaktadır. Böylece PASS alanları bilişsel aktivitelerin işleyen bir grubunu oluşturur. Bilişsel süreçteki etkin işlevler, temel bilginin yanı sıra belirli görevlerin gerektirdiği "Planlama", "Dikkat", "Eşzamanlılık" ve "Ardıllık" alanlarının olumlu birlikteliği yoluyla başarılmaktadır.

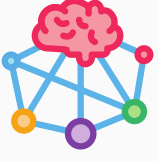
Planlama alanının desteklenmesi amacıyla;

Planlama, bireyin etkili problem çözme yöntemlerini belirlediği, seçtiği, uyguladığı ve değerlendirdiği zihinsel işlemlerdir. Birey, planlama ile problemleri belirler, bunlar arasından seçimler yapar, çözümler geliştirir-uygular ve problemlerin sonuçlarını değerlendirir. Bu, karar verme etkinliklerinin en yoğun olduğu ve bireylerin yaptıklarına yönelik farkındalık geliştirdikleri önemli bir aşamadır.

Birlikte Öğrenme Yolculuğu

- Sorun çözme becerisini geliştirmek için karşılaşılan durumlar ile ilgili düşüncelerini açıklamaya yüreklendirebilirsiniz. Günlük hayatta, "Başka neler yapılabilir, sence nasıl olmalı?" gibi sorularla zenginleştirerek yeni düşüncelerin ya da alternatif çözümlerin ortaya çıkmasını sağlayabilirsiniz.
- Zaman farkındalığını geliştirmek amacıyla, basit zaman sınırlamaları getirerek çocuğunuzun bazı görevleri yerine getirmelerini sağlayabilirsiniz. Örneğin: Kum saati bitene kadar oda toplama, belirlenen sürede "k" sesi ile başlayan/bitene 10 adet kelime bulma gibi etkinlikler oluşturabilirsiniz. Ayrıca, günlük ya da haftalık organizasyonları yapabilmesi amacıyla çocuğun kendi kullanıp not alabileceği haftalık/aylık takvim kullanmasını teşvik edebilirsiniz.
- Yapılan etkinliğin öncesinde, etkinlik sırasında ve sonrasında çocuğa kendini gözleme ve değerlendirme olanağı sağlanmalıdır. Örneğin; "Daha önce hangi sayılarla ritmik saymayı öğrenmiştin? Sence yaptığın etkinlikte nasıldın?" gibi sorularla kendi öğrenme sürecinin farkında olmasını sağlayabilirsiniz.
- Yaratıcı düşünmeyi geliştirmek amacıyla, okuduğu kitaptan ya da izlediği filmde karakter ya da olaylarla ilgili zenginleştirici sorular sorabilirsiniz. Örneğin: "Sen olsaydın ne yapardın? Bu duruma senin önerin ne olurdu? Yeni bir karakter eklesen ismi ne olurdu?"
- Evdeki herkesi ilgilendiren konularla ilgili düşüncelerini alabilirsiniz (evin boya rengi seçimi, koltukların dizilimi gibi). Böylece hem fikrini söylediği için değerli hissetmesine katkı sağlayacak hem de bir konuyla ilgili karar almanın aşamalarını anlamasını kolaylaştırabilirsiniz.

Birlikte Öğrenme Yolculuğu

Eşzamanlılık alanının desteklenmesi amacıyla;

Eşzamanlılık, bir grup halinde verilmiş olan uyarıcıların, birey tarafından birbirleriyle ilişkilendirilmesine dayalı zihinsel işlemlerdir.

Akademik alanda en çok gereksinim duyulan alanlardan biri eşzamanlılıktır. Sınıflar, sözel paylaşımların yapıldığı bir öğrenme ortamı oluşu için, öğretmenlerin verdikleri sözel bilgiler, arkadaşlarının yaptıkları paylaşımlar, öğrenciler tarafından işlenir ve anlamlandırılır. Eşzamanlılık alanı ile öğretmenin sözel olarak verdiği bir bilgi hayal edilebilir yani zihinde görselleştirilir ve mantıksal çıkarımlarda bulunarak öğrenme kalıcı duruma getirebilir.

- Yönerge izleme becerilerini geliştirmek amacıyla; "Mutfaktaki camlı dolabın içindeki yeşil tabağı getir", "Bahçedeki büyük ağacın dalında asılmış ipi alabilirsin" gibi öğrenci düzeyine uygun sıralı yönergeler verebilirsiniz.
- Nesnelerin evdeki yerleriyle ilgili ayrıntılı tanımlamalar yapmasını isteyip bunu bil bakalım oyununa dönüştürebilirsiniz. Örneğin: "Mutfığa girince soldan ilk çekmecenin içinde neler var? Banyo kapısının arkasındaki askıda ne asılı? " gibi sorular sorup onun da sorması için teşvik edici olabilirsiniz.
- Öğrenilen konu ile geçmişte öğrenilmiş konular arasında bağlantı kurmasını sağlayabilirsiniz. Sağ ve sol beynin birlikte çalışması amacıyla; okunan kitabın resminin çizilmesi, izlenen filmle ilgili afiş hazırlanması, söylenen şarkının devamına bir bölüm daha bestelemesine olanak sağlayabilirsiniz.
- Ev, okul, site gibi hayatının içinde olan yerlerin basit kroki çizimlerini yaptırıp bu alanlarda yol tarifi yapmasını isteyebilirsiniz.
- Ayrıca, tangram, gölge tahmin oyunları, sıcak soğuk oyunu, labirent tamamlama, puzzle, oryantiring gibi etkinlikler eşzamanlılık alanını desteklemektedir.

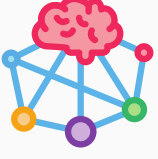

Birlikte Öğrenme Yolculuğu

Dikkat alanının desteklenmesi amacıyla;

Dikkat, bireyin seçici davranarak bazı uyarıcıları dikkate alıp bazılarını almadığı zihinsel süreçtir. Dikkat; belirli bir durum üzerinde düşünmeyi, odaklanmayı ve diğer unsurları görmezden gelmeyi gerektirir. Günümüzde fiziksel ve dijital anlamda birçok uyarıcı vardır. Dikkat alanı, bu uyarıcılardan istenenlere odaklanabilmeyi ve bunun dışında kalanlardan etkilenmemeyi içine alır.

- Görsel dikkati geliştirmek için eksik resimler tamamlanabilir. Gerçek nesnelere yararlanılarak belli sayıda nesne gösterdikten sonra nesnelere bir tanesi alınır ve eksik nesneyi bulmasını isteyebilirsiniz.
- İşitsel dikkat için iki-üç yönerge içeren çalışmalar yapılabilir. Öykü okurken ya da sonrasında çocukların duyduklarını tekrar etmesini sağlayıcı etkinlikler yapılabilir. Drama yapma ya da Öyküde dinlediklerini resmetme gibi çalışmalarla bu alanı destekleyebilirsiniz.
- Yaptığınız bir etkinlikte, teşvik edici cümleler kullanarak dikkatte sürekliliği sağlayabilirsiniz. Örneğin; "Böyle devam et, çalışmanın önemli bir noktasındasın!" gibi.
- Birlikte belirlediğiniz bir konuyla ilgili odakta kalarak konuşmasını isteyebilirsiniz. Konudan uzaklaşılan durumlarda konuya dönmesi için yönlendirebilirsiniz.
- Karşılıklı konuşmalarda ses tonunun farklılaşması, jest ve mimik kullanımı konuyu monotonluktan uzak tutarak dikkatin gelişimine ve sürekliliğine katkı sağlamaktadır.
- Sabırlı olmak amacıyla öğrencinin düzeyine uygun sorumluluklar verip izleyebilirsiniz.
- Yeni bir beceriyi kazanmasını istediğinizde bunu adım adım öğretebilirsiniz. Küçük adımlar halinde ilerlemek ve istenen beceri kazanıldıkça bir sonrakine geçmek dikkatinin gelişimine olumlu yönde yansımaktır.

Birlikte Öğrenme Yolculuğu

Ardıllık alanının desteklenmesi amacıyla;

Ardıllık, özel bir sıralama ile oluşturulmuş dizinler arasındaki ilişkiyi belirlemeye dayalı zihinsel işlemlerdir. Yazılı ve sözel dizinlerin hatırlanabilmesi için gerekli bilişsel işlemdir. Ardıllık alanı, bilginin hafızada tutulabilmesini, sözel yönergelerin sıralı biçimde algılanmasını kapsar.

- Kelime haznesini arttırıcı çalışmalar bu alan için önemlidir. Öykü kartlarından yararlanarak Öykünün geçtiği zaman, yer, olaylar ile ilgili durumlar sorulabilir ve çocuklardan Öykü kartlarını olay sırasına göre dizmelerini isteyebilirsiniz.
- Sevdiği bir oyunu ya da etkinliği nasıl oynadığını/yaptığını doğru sıralama ile size anlatmasını isteyebilirsiniz.
- Öğrenci düzeyine uygun şiir, şarkı, tekerlemeler ile kısa süreli hafızasını güçlendirebilirsiniz.
- Birbiriyle ilişkili olmayan üç-dört-beş kelime seçilerek çocuklardan duyduklarını yinelemelerini ve ardından sizlere de sormasını sağlayarak bu alanı destekleyebilirsiniz.
- Görsel örüntülerden yararlanarak bir dizin oluşturulup aynısını çocuğun oluşturması istenebilir. Aynı çalışma sadece sözel yönergeler verilerek de yapılabilir. Örüntü çalışmalarında bir şekil eksiltilerek eksik olanı bulmaya teşvik edebilirsiniz.

Birlikte öğrenme yolculuğuna çıktığınız nice tatillere...